

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Georgii Calixti S. Theol. D. ... De Praecipuis Christianae Religionis Capitibus Disputationes XV.

Calixt, Georg

Helmestadii, 1658

VD17 VD17 3:303575N

Disputatio V. De peccato

[urn:nbn:de:bsz:31-128662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128662)

CX. Ex hisce nemini obscurum esse potest, eos qui hoc seculo Romanum Apollinem venerantur, non tantum ab antiquioribus, & quibuscumque fanioribus, verum à semet & suâ ipsorum factione dissentire; & sufficientiam Scripturarum à suis magistris constanter adfertam nunc oppugnare non nisi è desperatione, quòd intelligant malam causam aliter defendi non posse, atque ideò ut cum rectè sentientibus videantur strenuè depugnasse, fulminibus in propria viscera sævire.

Deus nos in veritate conservet.

DISPUTATIO V.
DE PECCATO.

THESIS I.

Voluntatem Dei de nobis servandis & liberandis è malis in quæ præcipites dati sumus, rectè cognoscemus ex sacrâ scripturâ, ejus voluntatis teste ac indice; ubi priùs quodnam illud malum, & quotuplex, & quale, ex eadem cognoverimus.

II. Peccatum igitur quum sit quod nos Deo invidios reddat, & ab ejus gratiâ seclusos miseriarum & pœnarum reos faciat, de peccato hoc loci tractationem instituemus, ut eò commodiùs cognito morbo, de remedijs cogitemus, & qualia ea nobis divinitùs concessa sint, consideremus.

III. Peccatum benè & perspicuè describit Joannes: *ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία.* Quicquid igitur contra legem Dei est, peccatum est, sive sit commissio, sive omissio, sive habitus, sive dispositio, sive privatio, sive conascatur, sive agatur.

IV. Sum-

PECCA-
TUM.
1. Ep. cap 3.
v. 4.

IV. Summam autem Legis contineri testatur Christus primo hoc & maximo mandato: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ, & ex tota mente tuâ, & ex totis viribus tuis.* Et secundum ait esse simile huic: *Diliges proximum tuum sicut teipsum.*

Matt 22,37.
Marc. 12,
30.

V. Quoniam verò peccatum in mundum per primum hominem introijt, & hic ante commissam divini mandati transgressionem peccato fuit intaminatus, ad cognoscendam ex oppositis peccati naturam, utile erit considerare, qualis homo initio fuerit conditus, quid lapsu amiserit, & qualis post exstiterit.

Rom 5,12.

VI. Conditus est homo ad imaginem Dei. Imago Dei non potest esse in ipsâ essentiali ratione hominis. Neque enim Deus animam haber & corpus; neque homo essentiam suam in lapsu amisit.

Gen. I, 26
& 27.
IMAGO
DEI.

VII. At nec talis imago in ratione animæ rationalis consistit. Non enim dixit Deus: *Faciamus animam;* sed, *Faciamus hominem ad imaginem nostram.* Est quoque anima imperfecta natura, respectum habens ad corpus, corporeisq; organis in obeundis suis muneribus utens; qualis imago Dei dici nequit. Denique imaginem Dei homo cum amisit, animam non amisit.

VIII. Restat itaque imaginem Dei non in substantiâ verum in accidentibus esse; & quidem proprijs. Hæc autem alia naturam humanam ita consequuntur, ut ei vi naturalis suæ perfectionis debeantur, neque abesse possint, nimirum intellectus & voluntatis naturales potentix ad res intelligendas & eligendas; atque has imaginem quamdam perfectionis divinæ referre quis negabit? Verum nos negamus hoc sensu Scripturam imaginem Dei accipere, ei que imaginem Adæ opponere.

M 3

IX. Alia

IX. Alia itaque erit imago Dei multis modis perfectior & excellentior, quæ non debita sit homini ratione suæ naturæ, sed sit donum merè gratuitum & supernaturale; nempe quòd sicut Deus intellige ntissimus est, optimus, justissimus, liberrimum agens: ita quoq; in primi hominis intellectu fuerit cognitio sui conditoris, quoad essentiam & voluntatem ejus, quæ bonum & perfectio intellectus summa est; in voluntate inclinatio & perfectus Dei cogniti amor, procedens ex libero voluntatis arbitrio; in parte demum inferiore sive facultate adpetente suavis & promptus cum superiore intelligente & volente consensus.

X. Sententiam hanc nostram diserrè confirmat Paulus & adseverat hominem τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. Colossenses exuere jubet veterem hominem & induere novum, cum qui renouatur in agnitionem secundum imaginem ejus qui creavit illum. Post subjungit: Induite igitur (ut electi Dei sancti & dilecti) viscera miserationum, benignitatem, modestiam, mansuetudinem, lenitatem.

XI. Hæc concreata erant homini, ita ut substantiam ejus naturaliter consequerentur sine speciali auxilio. Semel monemus nos quando in hac disputatione naturale dicimus, non intelligere id quod ab intrinsecò & per se sit naturale sive constituens naturam humanam, ut forma substantialis; sive fluens ex principijs naturæ, ut naturales potentia & earum propensiones: verùm quod licet extrinsecù accesserit, connascatur tamen, tamquam si proveniret è principijs naturalibus. Atque hoc sensu dicimus justitiam universalem fuisse naturalem homini, hominemque naturaliter consequutam, id est, ab ipso ortu & origine ejus.

XII. Per lapsum verò & neglectum transgressionemque;

Eph. 42, 4.
Cap. 3, v. 10.

nemque mandati divini voluntariam (quum obedire facillimè potuisset) ipso facto avertit se à conditore suo, incurrit injustitiam infinitam, reus sit iræ & pœnarum læsæ majestatis.

XIII. Amittit igitur bona & dona ista, quibus recedentibus succedit in intellectu ignorantia & caligo; in voluntate aversio, fuga & odium Dei: quippe quum bonitatem divinam intellectus non adprehendat, non potest ad eam inclinari voluntas. Demum sublatâ concordia superioris & inferioris partium oritur dissensus, ita ut licet quædam bona intellectus quodammodo cognoscat, & voluntas adprobet, aversetur tamen adpetitus sensitivus, inclinans tantum ad ea quæ sibi congrua & jucunda.

XIV. Ex depravatâ hunc in modum naturâ oriuntur & eliciuntur actus atque habitus cujuscumque generis pravi & viciosi. Nam malâ arbor non potest bonos fructus facere.

XV. Hinc manifestum est, sicut originalis justitia universalis fuit justitia, ita in ejus amissæ locum successisse universalem injustitiam.

XVI. Et sicut substantiam hominis immediate & naturaliter illa ante lapsum consequebatur; ita consequitur post lapsum ista.

XVII. Unde quicumque ab Adam humanam substantiam trahunt, & illam unâ tanquam accidens inseparabile trahunt. Quippe Adam liberos gignit naturâ filios iræ, hoc est, *secundum imaginem suam*; quæ qualis deperditâ imagine Dei jam sit, ostendimus.

XVIII. Ex malâ istâ radice in omnibus filiis Adæ mali fructus, quos Apostolus opera carnis adpellat, pululant

Gen. 3, 16.

Gen 5, 3.

Gal. 5, 19.

Gen. 8, 21.

lulant, ita ut cognitiones cordis eorum malæ sint à pueritiâ; & sic malum, quod à parentibus ad ipsos descendit, malis voluntariè superadditis cumulent.

XIX. Hinc nascitur (ut liquido adparet) distinctio peccati in Originale & Actuale.

PECCA-
TUM ORI-
GINALE
Rom. 5, 19.

XX. Originale in primo homine nullum fuit, sed hoc est quod ab illo primo in omnes deinceps transiit, de quo Paulus: *Per inobædientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi.*

XXI. Quid autem in primo isto peccato considerari possit, ex superioribus haut obscurum est.

XXII. Primum est ipsum peccatum, culpa seu transgressio.

XXIII. Alterum est reatus, per quem, qui culpam commisit, peccator dicitur & obnoxius est pœnis temporalibus & æternis.

XXIV. Tertiò ipsæ pœnæ, privatio scilicet imaginis divinæ & susceptio contrariæ in naturam peccatricem, unde porrò ea malum operatur, iramque sibi & pœnam accumulatur.

XXV. Hæc omnia suis modis dici possunt ab Adamo in posteros derivari. I. Culpa, quatenus omnes potentiâ fuimus in lumbis Adæ peccantis, atque ita omnes unà cum ipso peccavimus.

XXVI. II. Reatus, quatenus qui culpam commisit ad pœnam ordinatur & obligatur.

XXVII. III. Hoc peccatum è vestigio consequatur corruptio naturæ, ita ut pro sanctâ & integrâ esset corrupta, non quidem quoad esse substantiæ, sed quoad accidentia in substantiâ. Sicut itaque antè integritas essentiam Adæ naturaliter & permanenter ad modum

dum habitus comitabatur; ita nunc corruptio. Ergo quia essentiam ab Adamo trahimus, trahimus talem, à quâ pravitas naturaliter abesse nequit, talem videlicet, qualis in ipso est juxta imaginem ejus.

XXIX. Hæc pravitas sive imago Adæ residet in tribus illis animæ potentijs, quæ homini, quâ homo est, competunt, Intellectu puta, Adpetitu rationali & altero qui non per se, sed per communicationem rationalis est.

XXIX. Ducimus, inquam, ab Adamo intellectum naturaliter caliginosum, voluntatem à summo bono aversam, adpetitum refractarium.

XXX. Hæc est ipsissima ratio mali originalis. Nam culpa Adæ non potest esse peccatum in nobis, nisi contra scripturam Christus quoque peccato contaminatus dicatur. Nam & ille fuit in lumbis Adæ peccantis.

XXXI. Deinde non una foret ratio peccati originalis in omnibus. Nos enim, qui postremis temporibus vivimus, omnium maximè eo polluti essemus, qui fuimus in lumbis plurium peccantium. Imò foret diversitas inter nos ipsos. Aliorum enim parentes levius peccarunt, aliorum gravius. Et quid? quum eadem sit ratio, quum non in majoribus quoque benefecimus, ita ut propagentur etiam bona opera? quum non culpam per pœnitentiam deleverimus?

XXXII. Adde, quod secundum voluntatem non fuimus in lumbis Adæ. Anima enim juxta Pontificios & Bellarminum non est ex traduce.

XXXIII. Quare peccatum originis in nobis non est ipsa culpa à parentibus commissa; & quia culpa non est, nec est reatus, quum apertè quoque scriptum sit:

N

Filius

Filius non portabit iniquitatem patris, si videlicet ipse eam non adprober aut imitetur.

XXXIV. Formalis itaque ratio peccati originalis est imago Adæ, quam post perpetratum delictum imagine Dei privatus suscepit, & ad posteros unà cum substantiâ propagat.

XXXV. Hæc autem, ut videre est, maximam obtinet rationem peccati. Maximè enim repugnat Legi, quæ totam animam & omnes vires in honorem & amorem Dei impendi vult, & proximùm diligi jubet, sicut seipsum; quamcumque demum concupiscentiam prohibet & damnat.

XXXVI. Incurrit igitur homo ob tale originis peccatum in maledictionem legis, & iram Dei, unde Paulus dicit, nos naturâ filios iræ esse.

XXXVII. Natura scilicet corrupta est, non tantum culpam & reatum parentum participans, sed quæ ipsa non possit non peccare. Unde à primo instanti conceptionis, imò vel in lumbis parentum non est nisi in potentiâ ad peccandum; quæ educitur in actum mox in ipsâ infantili impatientiâ, inobœdientiâ, propensione ad malum.

XXXIIX. Quod autem naturale sive originale malum sit caligo intellectus, aversio voluntatis & rebellio adpetitus, sive quod hæc ipsa sint peccatum illud originale, perspicuis Scripturæ testimonijs probari potest de singulis. De intellectu, Rom. XII, 2 *Renovamini novitate mentis vestræ.* II. Cor. III, 5. *Non sumus idonei ex nobis ipsis ad cogitandum quicquam, tamquam ex nobis ipsis.* I Cor. II, 14. *Homo luxuriosus non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei, stultitia ei sunt.* Eph. IV, 17. *Gentes ambulanti in vanitate*

vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vitâ Dei per ignorantiam, quæ est in illis propter cæcitatem cordis ipsorum. Gen. IIX, 21. Figmentum cordis humani malum est à pueritiâ. Est hîc vocula רצוֹן quæ significat conceptiones & intellectus & voluntatis, sive cogitationes & desideria, quæ & Paulus vocat voluntates carnis & cogitationum Eph. II, 3, τὰ δελήματα τῆς σαρκὸς καὶ διανοῶν. De adpetitu sensuum, Gal. V, 17. Caro concupiscit adversus spiritum. Rom. VII, 19. Non facio bonum quod volo, sed malum quod nolo hoc ago &c. Rom. IIX, 7. Ἐστὶν μὴ τῆς σαρκὸς inimicitia est adversus Deum. Rom. VI, 6 dicitur, veterem hominem crucifigendum esse & corpus peccati destruendum.

XXXIX. Ex hisce probè intellectis facilè cognoscuntur & refelluntur contrarij errores Amb. Catharini & Alb. Pighij, qui peccatum originis nihil aliud esse volunt, nisi primam illam Adæ inobædientiam actua-lem, quæ sit in parvulis imputatione non reipsâ; atque ideo peccatum originis unum esse in omnibus.

XL. Hanc sententiam, contra Concilium Tridentinum esse vult Bellarminus, atque eam refutat, neque tamen ipse multo saniora docet, quæ ut intelligantur quædam ex ipso repetemus.

l. 5. de amiff.
gratiæ &
statu pec-
cati cap. 17.

XLI. Peccatum, inquit, bisariam accipi solet. Uno modo pro liberâ transgressione præcepti: Alio modo pro eo quod remanet in animâ peccatoris post transgressionem illam. Quamvis autem hoc aliquo modo sit effectus actionis, tamen est etiam aliquo modo idem cum ipsâ actione, & ideo non per figuram metonymiæ, sed propriè dicitur peccatum, & duplex illa significatio peccati non est significatio duarum rerum, sed unius alio atque alio modo se habentis.

Cap. 17.

XLII. Ipse videat, quomodo actio & relatio, causa & effectus unum sit & idem. Sententia verò ejus ex hoc principio ita habet. *Si quis igitur à nobis quærat, inquit, quid propriè sit originale peccatum, respondebimus cum distinctione ad hunc modum. Si peccatum pro actione cum lege pugnante accipiatur, peccatum originale est prima Adami inobedientia, ab ipso Adamo commissa, non ut erat singularis persona, sed ut personam totius generis humani gerebat. Si verò peccatum accipiatur pro eo, quod residet in homine post actionem, & unde idem homo non peccans sed peccator nominatur; peccatum originale est carentia doni justitiæ originalis, sive habitualis aversio & obliquitas voluntatis, quæ & macula mentem Deo invisam reddens adpellari potest.*

XLIII. Hæc si quis consideret, videbit Bellarminum vanam tantùm oculis hominum nebulam offundere, peccatum originis prorsus pro nullo ducere, & idem cum Pighio dicere.

lib. 1, cap. 1. XLIV. Præsertim si adjungatur alterum ejus
lib. 5, cap. 18. principium, Definitio puta peccati, quod ait esse *Dictum vel factum vel concupitum contra legem Dei. Item: Omne verum peccatum essentialiter habet ordinem ad voluntatem liberam, ita ut si aliunde quam à liberà voluntate nascatur, verum peccatum non sit. Itaque an peccatum voluntarium esse debeat, non solum causæ, sed etiam essentiæ quæstio est; nec ullo modo imputari potest ad culpam, quod nullo modo à liberà voluntate processit.*

XLV. Definitio ista arcta nimis est, & non modò non omne peccatum in genere, sed nec Actuale integrum includit; verùm id tantùm, quod commissioni est. Alterum principium est peregrinum ad moralia & civilia pertinens, non ex S. Scripturâ, sed ex tertio potiùs Ethicorum Aristotelis depromptum.

XLVI. Sed

XLVI. Sed videamus ex hisce principijs, quid sibi velit Bellarminus. Ait peccatum originis si pro actione accipiatur, esse primam Adæ inobædientiam. Peccatum autem pro actione acceptum, verum juxta ipsum peccatum est. Inobædientiæ verò Adami denegatur hoc respectu nostri; neque enim nostra actio est, denegatur igitur ipsa definitio peccati Pontificia. & id quod essentiale vult esse in omni peccato, nimirum ut à liberâ voluntate procedat.

XLVII. Peccatum itaque originis juxta Bellarminum in nobis verum peccatum non est, nec ullo modo nobis imputari potest ad culpam, quod nullo modo à liberâ nostrâ voluntate processit. Nam inobædientia Adami non processit à nostrâ voluntate, nisi effectus multò prior sit causâ.

XLIIII. Quamobrem transgressio Adami non est verum, proprium, reale peccatum nostrum; sed tantùm rationale sive imputativum. *Solus enim Adamus* (verba sunt ipsius Bellarmini) *actuali voluntate illud commisit: nobis verò communicatur per generationem eo modo, quo communicari potest id quod transit, nimirum per imputationem.* Cap. 17.

XLIX. Nunc videamus de altero. Ait peccatum originis si accipiatur pro eo quod remanet in animâ peccatoris post transgressionem, esse aversionem mentis à Deo, sive carentiam justitiæ originalis.

L. Aut det definitionem, quæ & hoc & illud peccatum includat, aut ingenuè concedat aliud esse causam, aliud effectum, atque hoc non esse verum peccatum, sed tantùm æquivocum.

LI. Sed nihil ipse aliud vult, ut ut simulet. Verba ejus sunt: *Quidquid dicamus in parvulis ex Adami peccato* Cap. 18.
hærerere, sive reatum, sive aversionem, sive gratiæ privationem,

five quid aliud; illud nullo modo parvulis vitio dari, ac ne esse quidem poterit, nisi processerit ab actione liberâ, cujus actionis illi aliquo modo participes fuerint. Ac reatus quidem cum sit relatio consequens actionem, quâ ratione fieri potest, ut existat in eo, qui non est particeps actionis? Aversio habitualis, nisi præcesserit actualis, ne intelligi quidem potest.

LII. Jam ostendimus, & manifestum est, transgressionem Adæ non processisse à nostrâ voluntate; neque nos istius actionis, quâ talis, participes esse, neque nostrâ voluntatis, quæ tum nulla fuit, aversionem ullam actualem fuisse.

LIII. Quoniam igitur illa actio verè & propriè nobis tribui non potest, neque nobis tribui potest quidquam eorum, quæ remanent transeunte actione. Præsertim quum juxta Bellarminum, quod remanet post actionem, sit aliquo modo idem cum ipsâ actione. Remanere verò dicit hæc octo: I privationem innocentia. II Reatum culpæ. III Reatum pœnæ. IV offensam. V dispositionem. VI aversionem voluntatis. VII privationem gratia. IIX maculam.

LIV. Sicut igitur actio illa non potest nobis imputari ad culpam; ita nec aversio. Et sicut illa non est in nobis aliquid revèra inhærens, neque habet veram peccati rationem; ita nec ista. Et sicut illa in omnibus una est & eadem per nudam imputationem; ita & ista.

LV. Hæc ex principijs, quæ Bellarminus agnoscit, bonâ consequentiâ deduci manifestum est. Eadem igitur quæ in Catharino & Pighio damnat, ipse confirmat, & nihil nisi fumum vendit, ut aliquo modo obscuret & involvat, crassos quos Tridentini & Pontificij amplectuntur errores,

LVI. Ve.

LVI. Vera & sincera est sententia quam proposuimus, quod scilicet peccatum originis non sit ipsa culpa Adæ, nec sit reatus consequens culpam: verum pravitas naturæ; non tamen sine relatione ad primam culpam, cujus est tamquam effectus immediatè consequens. Sic ait August. l. i. i. de nupt. & concup. xxvi: *Voluntarium peccatum hominis primi, originalis est causa peccati.* Hæret itaque in nobis aliquid, & peccatum originale dicitur, quod non est ipsa illa prima Adæ prævaricatio, sed aliquid aliud ab ipsâ manans.

LVII. Optimè autem cognoscitur, ut antè ostendimus, ex oppositâ integritate; quæ sicuti in intellectu erat cognitio, in voluntate amor & pronitas ad benefaciendum, in adpetitu obsequium & concordia cum superioribus facultatibus; ita pravitas hæc in intellectu est ignorantia, in voluntate pronitas ad malefaciendum, in adpetitu rebellio.

LIX. Et sicuti in integritate sive ad imaginem Dei conditus erat homo: ita nunc in pravitate sive ad imaginem Adæ gignitur.

LIX. Et sicuti si homo non peccasset, integritas naturam humanam semper & inseparabiliter consequuta fuisset, & unâ cum illâ ad posteriores propagata: ita postquam homo peccavit, pravitas eam concomitatur & propagatur.

LX. Et sicuti integritas fuisset tamquam actus primus, actus autem secundus ex illo primo natus, studium & exercitium integritatis: ita nunc pravitas ista connata est actus primus; actus autem secundus est pravitas pravum actum producens.

LXI. Atque hoc notandum est. Nam in Adamo
simul

simul fuit uterque actus pravitatis. In infantibus verò, ubi defunt organa, per quæ produci possit actus secundus, non est nisi actus primus; sicut in iisdem non est intellectus intelligens, sed tantùm in actu primo. Statim verò ac organa apta sunt, intellectus qui potentiâ erat intelligens, actu fit intelligens, & tunc simul est actu & primo & secundo: ita quoque pravitas quæ in infantibus est actu primo ad modum habitus, successu etiam erit actu secundo, sive & habitualis & actualis.

LXII. Actualis autem aversio est peccatum actuale quatenus à nobis & nostrâ voluntate proficiscitur; originale est, quatenus à connatâ & habituali illâ tamquam effectus à causâ procedit, & actus est secundus ejus, quæ actus est primus.

LXIII. Sed de actuali peccato postea agemus. Superfunt enim quæ de originali adhuc monere oportet.

LXIV. Originale per Baptismum ita deleri volunt Pontificij, ut profus non sit. Demonstravimus autem antè, id naturam humanam naturaliter consequi. Baptismus verò naturam non immutat, neque quod eam consequitur abolet. Porro in Baptismo remittuntur peccata. Sed remitti hoc non est non esse, verùm non imputari, ut patebit in disputatione de Justificatione. Deinde hoc peccato, quòd obnoxius ei sit, disertè conqueritur Paulus.

Rom. 7.

cap. ult.

LXV. Augustinus multis locis præclare nostræ doctrinæ adstipulatur. Lib. 1 de pecc. mer. & remiss. *Nec grandibus, inquit, hoc præstat in baptismo, nisi fortè miraculo ineffabili omnipotentissimi creatoris, ut lex peccati quæ inest membris repugnans legi mentis, penitus exstinguatur & non sit, sed ut quidquid mali ab homine factum, dictum vel cogitatum*

tum

tum est, cum eidem concupiscentiæ subjectâ mente serviret, totum aboleatur, ac velut factum non fuerit, habeatur. Lib. VI cont. Julianum c. VI defendit illam suam sententiam, dimitti concupiscentiam carnis in baptismo, non ut non sit, sed ut in peccatum non imputetur, quamvis autem reatu suo jam soluto, manet tamen. Adversus hæc mea verba, (Julianum adloquitur) sic argumentaris homo acutissimus, tamquam ipsam concupiscentiam dixerim per baptismum reatu liberari, quoniam dixi, reatu suo jam soluto: velut suo dixerim, quo ipsa rea est, eoque soluto illa permaneat absoluta. Quod utique se sensissem, profectò eam malam non esse dicerem, sed fuisse.

LXVI. Quamobrem falsa est hæc quoque Pontificiorum Tridentinorum & Bellarmini adsertio: *Naturæ corruptionem sive concupiscentiam, qualis remanet post baptismum in regeneratis, non esse peccatum originis, non solum, quia non imputatur, sed etiam quia imputari non potest, cum nullum sit ex se vel ex naturâ suâ peccatum.* Cap. 7. lib. 5.

LXVII. Volunt itaque Pontificij aversionem illam voluntatis habitualement (de qua supra ex Bellarmino) tantùm esse peccatum originis. Tenebras autem mentis & rebellionem adpetitus non esse; alioquin & hæc per baptismum è naturâ tollerent.

LXVIII. Verùm nos supra ex oppositâ integritate ostendimus, quòd imago Adæ tam in intellectu & adpetitu sit quàm in voluntate. Et Christus non minus ignorantiam & concupiscentiam non suscepit, quàm aversionem. Suscepit verò solo peccato originis excepto, naturam humanam, & quidquid eam consequitur, etiam famem & sitim.

LXIX. Augustinum consulant velim, qui lib. de pecc. mer. & remiss. c. xxxvi, ubi agit de recentium natorum profun-

Psal. 24. *profundissimâ ignorantia, & mentis rationalis tenebris, in quibus & Deum prorsus ignorant, An nullum est, inquit, ignorantiae malum, & non ideo purgandum? Et quid agit illa vox, Delicta juventutis & ignorantiae meae ne memineris? Et si enim damnabiliora peccata sunt, quae à scientibus committuntur, tamen si ignorantiae peccata nulla essent, hoc non legeremus quod commemoravi: Delicta juventutis & ignorantiae meae ne memineris. In illas igitur ignorantiae densissimas tenebras, ubi anima infantis recentis ab utero, utique anima hominis, utique anima rationalis non solum indocta, verum etiam indocilis manet, quare, aut quando, aut unde contrusa est, si naturae est hominis sic incipere & non jam vitiosa est ista natura. Sic quoque Hugo (ut recentiorum quoque testimonio eos convincamus) lib. de Sacram. part. VII. Originale peccatum est vitium, quod nascendo contraximus per ignorantiam in mente, & concupiscentiam in carne.*

LXX. Quoniam igitur concedente Bellarmino, aversio est peccatum originis, ejusdem juris sit ignorantia & concupiscentia; Et quoniam neque hæc neque ista deletur per baptismum, neque delebitur illa. Est enim omnium eadem ratio.

LXXI. Quod autem concupiscentiam vel fomittem, (ut vocant) verum peccatum esse absurdè negent, ex dictis liquet. Est enim carentia justitiæ originalis debitæ inesse. Et est manifesta *à voluta*, sive accipiat pro actu primo sive profecundo, pro concupiscentiâ sive habituali sive actuali.

Rom. cap. 7
vers. 19.
vers. 21.
vers. 23.

LXXII. Et Paulus manifestè peccatum adpellat aliquoties; Et malum quod nolit se agere dicit; Et malum sibi adjacere; Et se legi peccati captivum sibi à lege quæ fit

fit in membris repugnans legi mentis, quippe scientis & adprobantis legem divinam.

LXXXIII. Demum exclamat: *Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Scilicet ob rem nihili, & quæ nullum peccatum fit, ita exclamat Paulus & miserum se prædicat. vers. 24

LXXXIV. Porro scriptura neminem peccati originis immaculatum nasci tradit præter Christum. Talis enim decebat, ut esset nobis pontifex, ἁγιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχαρισμένος ἀπὸ πάντων ἀμαρτωλῶν. Hebr. 7, 26

LXXXV. De cæteris omnibus, qui per carnalem generationem ex femine Adæ nascuntur, in hunc modum docet: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransit, in quo omnes peccarunt. Per unius delictum in omnes homines in condemnationem scilicet peccatum venit. In Adamo omnes moriuntur. Eramus naturâ filij iræ, sicut & cæteri.* Atque hæc dicit Apostolus, qui erat *de genere Israël, tribu Benjamin, Hebræus ex Hebræis.* Philip. 111, 5. Rom 5, 12.
v. 18.
1. Cor. 15, 22.
Eph. 2, 3.

LXXXVI. Scripturæ itaque sententia est: *Omnes homines naturali modo concepti & nati obnoxij sunt peccato originis.* Huic contradictoriam opponunt Tridentini & Bellarminus: *Quidam homo non est obnoxius peccato originis.* lib 4, c 14.
& seq.

LXXXVII. Excipiunt enim matrem Domini. Mirum quòd non aviam quoque & abaviam. DE B VIR-
GIN. IM-
MACUL.
CONCE-
PTIONE.
de nat. &
gratiâ cap.
36.

LXXXIX. Dicit quidem Augustinus: *De sanctâ virgine Mariâ propter honorem Domini nullam prorsus cum de peccatis agitur, habere volo quæstionem.* Verum quod de Actuali loquatur, manifestum est ex ipsâ propositâ quæstione, adductis exemplis & verbis proximè subjunctis;

quæ tamen ita habent. Unde enim scimus, quòd ei plus gratiæ collatum fuerit ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere & parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum? Augustinus igitur de peccatis B. virginis actualibus dubius est: verùm de originali certus, ut constat ex alijs ejus compluribus dictis. De fide ad Petrum c. xxxvi. Firmisimè tene & nullatenus dubita, omnem hominem qui per concubitum viri & mulieris concipitur, cum peccato originali nasci. Denupt. & concup. l. i, c. xii. Christus de viro & fæminà nasci noluit, ut hinc etiam doceret, omnem quæ de concubitu nascitur carnem esse peccati, quandoquidem sola quæ non inde nata est, non fuit caro peccati. L. v. cont. Julian. cap. ix. Quid restat ut intelligamus, nisi carne Christi exceptà omnem reliquam humanam carnem esse peccati? Ibidem: Ille sine vitio natus est homo, quod hominum nemo. Item: Nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu; quia nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non habuerit infantilis ætatis exortu. Sed nec plura ex Augustino adscribam, nec adlegabo consensum purioris antiquitatis, quin imò saniorum Scholasticorum, Bonavent. III, dist. III, art. 1, quæst. 11, Durand. III, dist. III, quæst. 1, Greg. Arimin. II, dist. XXX, q. 1, a. 11. &c.

LXXIX. Quamquam licet Ecclesia Pontificia festum immaculatæ conceptionis Mariæ celebret; dicunt tamen nondum ab Ecclesiâ definitum esse quid statuendum sit.

XXC. Utramque sententiam probabilem judicant, neque pro hæretico haberi volunt, qui alterutram probabiliter adferat aut neget. Ita statuit Sixtus IV A. C. cio cccclxxxiii, Pontificatus sui anno XIII (extrav. Græve nimis, de reliquijs & veneratione sanctorum) cujus constitutiones

tutiones innovat Concilium Tridentinum; Et Pius V in constitutione quam edidit de conceptione B. virginis. Concilium quidem Basiliense A. C. 1547 de- finivit; verum Bellarm. responſionem habet in promptu, id Concilium ab Apostolicâ sede probatum non fuisse.

Sess. 5.
Sess. 36.

XXCI. Nihil nunc dico de neglectis liquidæ scripturæ testimonijs. De ipsorum constitutionibus dico, quod ijs universos homines ludos faciant.

XXCII. Ajunt nondum ab Ecclesiâ definitum esse; & tamen Ecclesia ipsorum immaculatam Mariæ conceptionem quotannis celebrat & prædicat. Quin etiam Alexander VI, Julius II. & Leo X ordinem quendam religiosum in honorem immaculatæ conceptionis institutum confirmarunt & privilegij ornarunt, teste Bellarmino.

XXCIII. Ajunt utramque sententiam defendi posse pro verâ, & tamen qui alterutram ita veram dicat, ut alteram pro falsâ & erroneâ habeat, (necessariò autem habebit, siquidem contrariam veram existimet) hæreticus continuò est & excommunicatus.

XXCIV. Neque verò soli Pontificij contra scripturas docent. Idem faciunt Anabaptistæ; cum quibus colludunt Zwinglius, neque non aliquo modo Calvinus, atque fundamenta baptismi infantium convellunt.

XXCV. Quippe illi docent, infantes nasci absque omni peccato originis, neque in istorum doctrinâ discrimen video. De fidelium certè propagine etiam Calvinus profiteretur, quod sancta nascatur, contra confessionem Davidis, qui quamvis fidei patre procreatus, nihilo tamen minus, *Ecce, inquit, in iniquitate genitus sum, & in peccato concepit me mater mea.* Nam quod natum est ex carne,

1.4. Institut. c.
16. §. 24.
Antid. in 6
Sess. Trid.
Pl. 51. 7.

Joh 3. 6.

caro est. Ex hoc enim quisque gignit, ut rectè docet Augustinus l. II de pec. mer. & remis. c. IX, quod adhuc vetustum trahit inter filios seculi, non ex hoc, quod in novitatem promovit inter filios Dei. Ergò quis dabit mundum de immundo? Ne unus. Job. XIV, 3.

FLACII
ERROR.

XXCVI. Priusquam progrediamur ad explicandum actuale peccatum, monere necesse erit de errore Matthiæ Flacij. Disputavit ille A. C. CIO IO LXI in arce Vinnariensi cum Victorino Strigelio, qui ubi hujusmodi argumentum objiciebat: *Nullum accidens potest corrumpere substantiam. Peccatum originis est accidens hominis. E. substantiam humanam corrumpere nequit*: ibi Flacius quum Majorem negare debuisset, Minorem negavit, eoque prolapsus est, ut peccatum substantiam esse adfirmaret. Neque postillà sententiam istam quamtumvis absurdam retractare voluit: vir alioquin doctissimus & laboriosissimus, optimeque de nobis meritis scriptis longè utilissimis, Historià Ecclesiasticà, Catalogo testium veritatis, Clavi scripturæ, &c. Natus est in Illyriæ, quæ hodiè Slavonia, oppido Albonà A. C. CIO IO XX, III Martij. In Germaniam venit studio & amore cognoscendæ, quæ tum temporis renascebatur, veritatis A. C. CIO IO XXXIX. Obijt Francofurti ad Mœnum XI. Martij Anno C. CIO IO LXXV, ætatis suæ LVI.

XXCVII. Refellitur autem non multo negotio. Rom. 7, 17. Paulus ubi de peccato originis agit, id in se habitare dicit. Item non habitare in se, h. e. in carne suâ, bonum. Rom. 18. Item malum sibi adjacere. Rom. 119 vocat inimicitiam adversus Deum. Joannes *avopulav*. Epistola ad Hebræos circumstans. Quæ omnia de substantiâ neutiquam dici possunt; de accidente verò rectè dicuntur, adeoque abundè

undè probant, peccatum originis accidens esse, quod neque per se subsistat, neque sit pars subsistentis, sed infit in alio, tamquam in subjecto.

XXCIX. Peccatum itaque non est ipse homo, anima, mens, caro; neque de essentiâ hominis, mentis, carnis: verum accidens eorum.

XXCIX. Hujusmodi enim quia justitia originalis fuit, ejusmodi quoque est, quæ in ejus locum succedit injustitia. Nam si hæc & illa formæ essent substantiales, constituerent species diversas. Homo itaque qui peccato careret, qualis fuit primus ante lapsum & omnes erimus in vitâ aternâ; & homo qui peccatum haberet, quales nunc sumus omnes: hic inquam homo & ille homo non numero tantum, sed specie differrent.

XC. Porro Christus in extremo die integrum Job. 19. hominem resuscitabit; & nos in carne nostrâ Deum videbimus; & reportabimus unusquisque in corpore nostro congruenter ad id quod fecerimus vel bonum vel malum. Non autem Christus peccatum resuscitabit; neque nos in peccato Deum videbimus; neque in cælestem Jerusalem peccatum intrabit, vitamque & æternam læticiam participabit. 2. Cor. 15, 16

XC. Demum solus Deus creator substantiarum Joh. 1, 3. est, & omnia per Filium facta sunt, & sine ipso factum est I. Tim. 4, 4. nihil. Omnis autem creatura Dei bona est, & quidem Gen. 1. valdè bona. Peccatum igitur originis quia bonum non est, à Deo creatum non est; quia à Deo creatum non est, nec substantia est.

XCII. Manifesta hæresis Manichæorum, adferere peccatum esse substantiâ, & hanc Diabolū produxisse. Ita enim Diabolus quoq; creator erit, & fient duo principia.

XCIII.

XCVIII. Pejor autem hæresis quàm Manichæorum, adserere substantiam humanam esse peccatum, & hanc nihilominus à Deo propagari & conservari. Ita enim peccatum à Deo propagabitur & conservabitur, & DEUS Opt. Max. auctor peccati constituetur.

PECCATUM.
ACTUALE

XCIV. — Explicato peccato originali, transimus nunc ad explicandum Actuale. Hoc ex altero pullulat; eidem tamen rectè opponitur, quoniam id quidem connascitur, illud autem acquiritur & adsciscitur à nobismet ipsis, neque connascitur, nisi quoad originem.

XCV. Antè autem diximus, quod peccatum originis veniat quoque sub nomen & rationem actualis, quatenus dicens actum secundum non tantum potentia est, sive ad modum habitus, sed actum elicit. Ita ignorantia connata in ætate nondum ad scientiam habili actus est primus, in ætate adultiore actum adjungit secundum, & verum actualis ignorantia nomen fortitur. Ita in eadem averfio & concupiscentia actualiter se avertit & concupiscit.

Rom. 7.

2, dist. 30,
ad lit.

XCVI. Hoc itaque modo tale peccatum actuale est. Originale adpellare licet, quatenus ab istà radice oritur; atque hoc sensu Paulus, ubi agit de peccato originis, id esse vult non tantum actum primum sed etiam secundum. Hinc non malè Scotus: *Originalis culpa est quedam habitualis & vitiosa concupiscentia, excitans in nobis contra rationem desideria.*

XCVII. Motus igitur illi adpetitus cum irascibilis tum concupiscibilis, quibus tamen renati non adsentiantur, sed pro virili resistunt, præcipuè in ijs peccati originalis reliquæ sunt, & tolli ex carne naturaliter nullo modo possunt. Quia tamen voluntas contra nititur, neque

neque se subijcit, non est peccatum contra conscientiam, quod fidem & Sp. sanctum excutiat.

XCVIII. Manifesta autem est *avoula*, quare verum est peccatum, & suâ naturâ in maledictionem legis incurrit. Quoniam verò renatus in Christo vivit, & propter Christum fide adprehensum Deo placet, non quidem id peccatum non est, verùm pro peccato non habetur aut imputatur. Nam *nulla est condemnatio his, qui sunt in Christo Jesu, & ambulant non secundum carnem, sed secundum spiritum.* Rom. 8. 1.

XCIX. Notetur hoc loci egregia hæc Augustini sententia: *Sicut, inquit, cæcitas cordis, quam solus removeret illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur; & pœna peccati, quâ cor superbum dignâ animadversione punitur; & causa peccati, cum mali aliquid cæci cordis errore committitur: ita concupiscentia carnis, adversus quam bonus concupiscit Spiritus, & peccatum est, quia inest illi inobædientia contra dominatum mentis; & pœna peccati est, quia reddita est meritis inobædientis; & causa peccati est defectione consentientis vel contagione nascentis.* l. 5 cont. Julianum Pelag. c. 3.

C. Hinc habemus primam distinctionem peccati Actualis. Aliud nimirum esse partim originale, partim actuale, modo quo explicavimus: Aliud purè Actuale. Illud inevitabile esse; hoc evitari posse.

CI. Peccatum quod nunc purè Actuale dicimus, quod scilicet à nostrâ actione procedit, aliud Voluntarium est sive deliberatum, aliud Fortuitum sive Involuntarium.

CII. Hoc maximum respectum habet ad peccatum originis, cujus tamquam pœna est, quo respectu sublato, numquam tale quid accideret. Ut si quis ligna

DISTIN-
CTIO PEC-
CATI AC-
TUALIS.

ligna findens adstantem occidat, excusâ a scia ex manubrio.

CIII. Voluntarium peccatum aliud purè voluntarium est, aliud mixtum.

CIV. Purè voluntarium est quod committitur à scientibus, tale quid peccatum esse & contra legem divinam, nihilominus tamen idem volentibus & adpetentibus. Atque hoc peccatum ex *mesaptes* est contra conscientiam, regnans, fidemque & Sp. Sanctum excutit. Quali quamdiu quis obnoxius est, non habet ille hæreditatem in regno Christi & Dei, neque vitam in se nentem.

1. Cor. 6, 19.
Gal. 5, 19.
Eph. 5, 5.
1. Joh. 3, 15.

CV. Tale autem committitur vel in proximum, vel in Deum; & in Deum aut Patrem, Filium, aut Spiritum sanctum. *Omne verò peccatum & blasphemia remittitur hominibus, at Spiritus blasphemia non remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra Sp. Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro. Sed de peccato in Sp. sanctum posteriùs agemus.*

Matt. 12, 31.

CVI. Porro peccatum quod partim voluntarium partim involuntarium diximus, aliud coactionis, aliud ignorantia est, & ignorantia vel legum vel circumstantiarum.

CVII. Hæ sunt partitiones peccati actualis desumptæ ab ejus causâ efficiente proximâ, nimirum voluntate humanâ.

CIX. Alia desumi potest ab objectis circa quæ versatur. Sunt autem aliæ res divinæ, & aliæ humanæ five mundanæ; & harum aliquæ intellectu adprehenduntur, ut honor, opes, scientia; aliquæ sensibus, ut cibus, potus,

potus, concubitus. Peccatum igitur circa res divinas est impietas, ignorantia, incredulitas, desperatio; dici potest spirituale. Circa humanas prioris generis ambitio, superbia: posterioris intemperantia, incontinentia. Carnalia rectè adpellantur, hæc quidem Externa, illa Interna.

CIX. Porrò defumitur distinctio à subjectis, in quibus peccata sunt, aut à quibus procedunt. Ita in intellectu sunt pravæ cogitationes & ignorantia: In voluntate invidia, diffidentia: In adpetitu intemperantia, libido.

CX. Sunt autem horum alia habitus, alia actiones quibus habitus adquiruntur, & quæ per habitus adquisitos eduntur. Actionum aliæ immanent, ut cogitationes, indignationes: aliæ transeunt, ut homicidia, adulteria, furta.

CXI. Præterea sumitur partitio à lege indice peccati. Aliud enim Commissionis cum lege prohibente, aliud cum imperante pugnans Omissionis dici solet.

CXII. Peccata quæ sub hisce partitionibus continentur conveniunt omnia in formali ratione peccati, nimirum in *avouly*, quæ est privatio conformitatis ad normam legis divinæ, quæ adesse debebat in intellectu, voluntate & adpetitu; ut & in positivis habitibus & actibus eorundem.

CXIII. Ob quamcumque itaque talem privationem incurrit homo in hanc Legis sententiam: *Maledictus* Deut 28.37
omnis, qui non permanserit in omnibus quæ scripta sunt in libro legis, ut faciat ea.

CXIV. Quantum igitur ad rationem formalem,
P 2 non

non est distinctio peccatorum, nisi secundum magis & minus; neque enim nos sicut olim Stoici, item Jovianus & Pelagius omnia peccata paria esse docemus, qui scimus ab ipso Christo gravitatem pœnarum exasperari secundum gravitatem delictorum, Matth. v, 22. Luc. xii, 45. Verum hoc speciem non variat.

PECCA-
TUM VE-
NIALE ET
MORTA-
LE.

CXV. Quamobrem distinctio, quâ peccatum in Mortale & Veniale dispescitur, & illud esse dicitur, quod maledictionem & mortem meretur; istud, quod non meretur, neque est contra caritatem Dei & proximi, ut docet Bellarminus: hoc inquam contra scripturam est.

J. 2, disp. 6,
q. 18, pun. 1

CXVI. Quodcumque enim cujuslibet peccatum Deo inimicum est, & naturâ suâ mortem meretur. Est enim *avopita*. Ipse Gregorius de Valentia, *fatendum est*, inquit, *in primis, quod omnia peccata atque adeo venialia etiam sint contra legem, ut disertis verbis adfirmat D. Bernardus.* Quomodo itaque non sint contraria caritati Dei & proximi? Accedit, quod offendens in uno, reus fiat omnium,

Matth. 5, 19.

Jac. II, 10. Servator perspicuis verbis: *Qui solverit unum de mandatis istis minimis, minimus vocabitur in regno cœlorum.*

l. de Parad.
c. 14.

CXVII. Quod itaque ad eum modum non imputetur, non est de intrinsecâ ratione ipsius, verum accidit ei, quatenus est in renato, vel quatenus qui peccavit pœnitentiam agit. Si itaque Mortale sit quod actu mortem inducit, Veniale quod non inducit, quamvis inducere possit; distinctio non est intrinseca, neque ex naturâ rei, sed extrinseca, ab accidentario eventu desumta. Atque ita omne peccatum veniale esse possit, quatenus remissio ejus per fidem in Christum impetrari potest. *Veniabilis culpa*, ait Ambrosius de ipso Hevæ peccato, *quam sequitur confessio delictorum.*

CXVIII. Ve-

CXIX. Venialia igitur peccata hoc sensu sunt in renatis motus pravi, quibus voluntatem non permittunt succumbere; imò ipsa quæ regnare patiuntur, modò ad pœnitentiam revertantur, qualia fuerunt adulterium & homicidium Davidis. Ne autem concupiscentijs succumbamus hortatur Paulus, ubi ait: *Non regnet peccatum in mortali vestro corpore.* Item venialia sunt peccata non renatorum quæcumque, si convertantur, doleant & Christum fide amplectantur.

CXIX. Quoniam verò expiari, remitti & deleri non est de essentiâ ullius peccati, neque ullum peccatum necessariò consequitur, satis constat omne peccatum suâ naturâ mortale esse, nullum veniale, nisi ex accidente.

CXX. Postremò de peccato in Sp. sanctum monerimus, quod irremissibile esse suprâ dictum est. Est autem tale peccatum voluntaria & perseverans veritatis cognitæ inficiatio & persecutio. Hoc clarè colligitur ex Matth. XII, Marc. III, & Luc. XII, quibus in locis Servator hujus peccati meminit & remissibile esse negat. De eodem intelligenda sunt loca in Epist. ad Heb. c. VI, v. 4, & seqq. & c. X, v. 26.

PECCA-
TUM IN
SP. S.

DISPUTATIO VI.

DE PRÆDESTINATIONE.

THESIS I.

Superiore disputatione ostensum fuit, in quas quantasque per lapsum primorum parentum devenerimus miseras, quarum quidem aliæ connascantur, aliæ è connatâ radice pullulent, & à nobismetipsis superaddantur: